

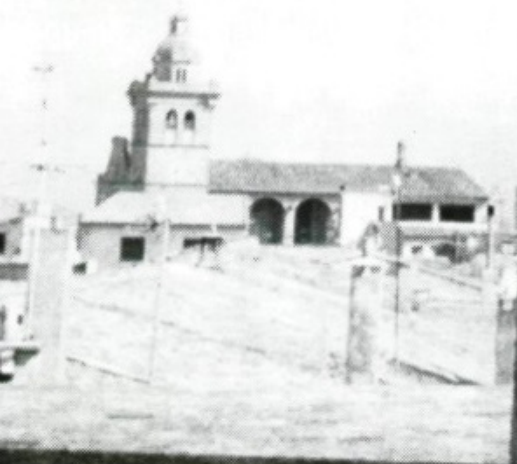
ES SAIG

ALGAIDA - NÚM. 152 - 153

JULIOL - AGOST DE 1993 -

PREU: 150 PTA

La nostra portada: Aquest mes s'acaba *Els Molins Fariners d'Algaida*, una de les seccions que més agraden d'ES SAIG. Dos anys llargs de feina, feta pel seu autor, en **Miquel Sastre «Fiolet»**, de manera sistemàtica i seriosa, són motiu més que suficient per dedicar-li la portada d'aquest número: una visió inèdita del campanar de l'església des del terrat d'envelar del molí den Boi.

EDITORIAL

BONES VACANCES!

Es indubtable que amb l'inici de l'estiu obrim un parèntesi que romp el ritme normal de la nostra activitat. La majoria d'entitats i organismes celebren el fi de curs, convoquen assemblees, rendeixen comptes i es preparen per a unes vacances; això és més evident en el cas del curs escolar, però es pot estendre a tots els àmbits de la societat. I és que, llevat dels qui de manera més o manco directa viuen del turisme, qui més qui manco està a punt de prendre's unes vacances, més curtes o més llargues. ES SAIG, des de fa uns anys, també s'ha afegit a aquest costum i durant el mes d'agost ens dedicarem al "dolce far niente".

Es, per tant, obligat que vos desitgem un bon estiu. La veritat és que en qualque aspecte no ha començat molt bé; per exemple, en el de pluges: aquest passat mes de juny haurem batut un rècord negatiu ja que no s'ha comptabilitzat ni una dècima de litre d'aigua, res de res, i això després d'un curs pobríssim en pluja. De fet, els pous que subministren aigua al poble ja se n'han ressentit i les perspectives són ben fosques i tristes. Si, a més, la poca aigua que tenim la contaminam, com en el cas de Randa, ja ens contareu si podem ser optimistes.

Sembla, també, que haurem de suportar les incomoditats de les obres que es fan al poble, sobretot les del clavegueram; són unes molèsties per a una millora i, en principi, ben vingudes siguin. El perill és que, si no s'acompanyen d'altres mesures, resultin unes obres inútils. Diuen que una vegada un home, tot cofoi, mostrava a un visitant un pont per sota del qual hi passava un riu que només era un filet d'aigua i li demanà què en trobava; i el visitant li contestà: "-O sobra pont o falta riu".

El risc a què ens referíem és que ben aviat qualcú ens digui: "-En aquest poble, o sobra clavegueram o falta aigua".

Bones festes de Sant Jaume i bon estiu per a tots.

Bolletí de l'Obra Cultural d'Algaida
 Revista mensual. D.L.P.M. 495/80
 Domicili: Rei, 1. Algaida.
 Imprimeix: Tirrena, SA. Manacor
 ES SAIG només es responsabilitza de
 l'Editorial.

Dirigeix: Delfi Mulet
 Administra: Directiva de l'Obra Cultural
 Mecanografia: Mireia Mulet
 Col·laboren: Pere Mulet, Joan Trobat, Joan
 Mulet, Biel Bibiloni, Biel Sastre, Miquel
 Fiolet, Xesc Oliver, Víctor Andreu, Víctor
 Mulet, Miquel Serra, Antònia Ma Mulet,
 Catalina Martorell.

Amables lectors i lectors: No renegeu de l'eficàcia personal que confecciona ES SAIG. Tampoc no demaneu hora al vostre oculista. Només moveu la revista a conveniència i llegiu, si us ve de gust. Esper que, a pesar de tot, calor inclosa dins del "tot", sabreu disculpar l'esforç suplementari.

EN CALAIX DESASTRE

Unes paraules de Joan Fuster són sempre una bona postal de presentació per a un viatge ai, massa curt- al País Valencià: "Perquè la vida fonamentalment és això: l'aigua clara, el blat, la cuixa...". Parlem-ne, doncs, de la vida... en concret, del blat.

Quan encara ningú no havia inventat les grans superfícies comercials per a satisfer la fam dels pobres, els valencians guardaven el blat en un edifici escalcant anomenat *almodi*. Els papers turístics diuen que a Xàtiva, entre moltes altres coses de bell veure, en tenen un de molt meritori, d'almodi, que a més fa les funcions de Museu municipal. Cap allà anàrem, guiats també per la sonoritat d'un mot bellíssim que no em cans d'escriure: *almodi*.

I en efecte, el palau, molt ben conservat, no va decebre cap de les nostres expectatives. Després d'admirar-ne la bellesa i l'harmonia de la pedra, començàrem a passejar per les sales annexes, on mostren als visitants una col·lecció no molt nombrosa però interessant d'objectes artístics, sobretot pintures. Fou aleshores quan, entre tanta farina esdevinguda art, hi trobàrem la tortada magnífica: un retrat penjat cap per avall. Perquè sapiguen qui és el personatge que ha de suportar estoiçament les inconveniències d'una postura semblant, convidrà transcriure unes notes històriques manllevades al mestre Fuster: "Xàtiva el 1707 va sofrir un incendi venjatiu d'ordre de Felip V (...) Els xativenes, partidaris de l'arxiduc Carles, resistiren al Borbó, i aquest manà incendiar la ciutat i canviar-li el nom. Si la crema no va ser de greus conseqüències, el fet d'anomenar-se *San Felipe* -el vencedor la va batejar així- resulta una injúria duradora. Solament el 1811 pogué recobrar Xàtiva el seu *Jativa* oficial. Els xativenes d'esperit romàntic, quan parlen de Felip V, encara l'anomenen "l'Incendiari", i en el Museu municipal han penjat cap per avall el retrat d'aquell monarca".

Es a dir, que ja hi du un grapat d'anys, el bergant, penjat dels pens. La posició no deu resultar gaire còmoda, però l'efecte és espectacular. Posau-hi un poc d'imaginació: una col·lecció de retrats fets amb tota la pompositat del gust d'aquella època i, de sobte, un monarca revestit de tota la solemnitat que li atorga el càrrec -recordau que el té per la gràcia de Déu- fent allò que els infants d'escola diuen el *plmo*. Una monada!

Durant la nostra visita, ens digueren que l'actual monarca, en ocasió de visitar el País Valencià ara fa un grapat d'anys, sol·licità que restituisin el seu avanpassat a una postura més llatina, més ortodoxa. Com que els xativenes no accediren a la petició reial, foren castigats sense postres: la comitiva monàrquica no va voler passar pel seu poble. Tot això que es perdren, els de la comitiva, perquè Xàtiva és una població molt hermosa.

Per mitigar-los el dolor, i també per agrair-los l'exemple de fidelitat històrica, als pobres xativenes, els vull retrar un modest homenatge. No tenc cap retrat adient per penjar cap per avall; només aquest paper que gir, clac!, amb permís de les autoritats competents.

calaix de sastre

LA GIMNÀSTICA DEL MONARCA

M'HAN DIT QUE DIUEN

Si per casualitat anau per foravila, a una finca vostra, a collir prunes, albercocs o figues flors, per exemple, i quan arribau hi trobau qualcú que agafa la fruita que anau a collir, teniu dues opcions: la primera és girar en coa, tornar cap al poble i anar a la botiga a comprar allò que anàveu a recollir, i la segona consisteix en investir els que vos prenen la fruita i dir-los que allò té amo. Un que va fer això darrer -que sembla lo més lògic- ens han dit que va rebre ofertes de tronc si no se n'anava més aviat que de pressa.

Això que ens han explicat, i que sembla una collonada, és el nostre pa de cada dia: els robatoris al poble ja són freqüents, però és que a foravila ja no hi ha propietat privada. I ja no és qüestió que et fotin un pollastre, un xot o una porcella, o figues... és que ja carreguen alternadores o motorets de llaurar o d'asserrar, o caixes d'eines, o piques de pedra, ... el que vulqueu.

El mes de juny es caracteritza, cada any, per tota una sèrie d'actes que demostren que el curs s'ha acabat: a Ses Escoles, al futbol, a la Cooperativa, als caçadors, a la Tercera Edat...; pertot es fan assemblees, eleccions, es passa revista als comptes de l'any..., en una paraula, que s'obre un període de vacances, i que la gent es disposa a disfrutar de l'estiu.

I Sant Jaume ja és aquí. Ja hem sentit el so del fabiol i tambori dels cossiers, que no s'han aturat d'assajar durant tot l'any, i diuen (ells) que això es nota en lo bé que ballen... Enguany les festes seran curtetes, i hem sentit gent que n'està ben contenta.

Convé parlar del futbol, ja que la temporada va acabar de la millor manera possible: amb un ascens de categoria. Això no es va reflectir massa a l'Assemblea, que es va fer amb un sopar, però que no va tenir molta assistència, segons ens han dit. Els que sí van animats són els petits, que una setmana abans de Sant Jaume fan un torneig que, segons sembla, vol tenir continuïtat. Aquesta és la gran esperança del futbol algaidí: que els al.lots estiguin animats i amb ganes de jugar. Hem sentit parlar de projectes molt ambiciosos pel camp de futbol: un bar nou, un porxo per fer reunions, acondicionar els voltants, etc.

Els que, sempre segons comentaris, van un poc coa baixa són els caçadors: sembla que els dies assenyalats per entregar els carnets tots els comentaris eren bastant pessimistes: hi havia qui feia comptes del que li costaria cada conill, i tenia ganes de no treure's el carnet.

Aquestes darreres setmanes ens han dit que el nostre batle encara anava més de pressa i nerviós que normalment. I que l'han vist anar per Randa moltes vegades. Uns deien si s'hi volia fer una casa o xalet, però ens han dit com a cosa certa que no, que el problema és que l'aigua de la font, i de tots els pous del poble, està molt "emmerdada". Sí, no és que estigui més o menys contaminada, és que sembla que hi ha "sumideros" que aboquen directament als pous i mines que hi ha davall el poble. El problema és greu, i les nostres autoritats fan passes per veure si hi ha responsables, i per intentar solucionar-ho.

I no voltem parlar d'aigua, però no queda més remei. Hi ha qui comenta que abans tenia més aigua que no ara. I molts, quan senten aquest comentari, diuen que no es queixi, que això vol dir que ell és un d'aquests que ara tenen restriccions, però que pensi que més de la meitat del poble no en té ni n'ha tengudes mai, de restriccions, perquè no han tengut mai aigua corrent. La veritat és que tothom sabia que amb un sol pou no es podia subministrar aigua a tot el poble; el que no entén la gent és que, després de tant de temps, no es vegi cap solució, ni a curt ni a llarg termini.

Un comentari que hem sentit en un grapat d'ocasions és el problema que tindrà l'Ajuntament pel que fa a les obres que té començades. El més preocupant no és el problema d'acabar-ho tot (i ja és prou important), sinó sobretot el manteniment que suposarà: futbol, vestidors, escoles, pistes i vestidors de les escoles, unitats sanitàries, camp de futbol de Pina, local d'usos múltiples o de la Tercera Edat, escorxador, forn de Randa, font de Pina i de Randa, els cementiris dels tres llocs, etc., etc. I no parlem de l'edifici de l'Ajuntament, dels camins del terme i de la nova xarxa d'aigües netes i brutes, que segurament un dia o s'altre s'acabarà. Hi ha qui pensa si convendria fer una aturada en les inversions i planificar bé el manteniment de tot el que tenim o s'està fent...

No volem acabar sense felicitar els responsables d'ES SAIG per la nova imatge de la revista: tots els comentaris han estat favorables: tant per la portada com per la claretat del contingut i, sobretot, de les fotos. Només hem sentit qualcú a qui agradava més la capçalera antiga. I, pel que fa als col.laboradors, també hem sentit qualque queixa: ja no recorden quan va ser el darrer sopar que feren.

UN SORD

NOTICIARI

PARRÒQUIA DE SANT PERE I SANT PAU

Primeres comunions

Se celebraran els dies següents:

Dia 27 de juny a les 18 h.

Dia 4 de juliol a les 12 h.

Dia 11 de juliol a les 18 h.

Dia 15 d'agost a les 18 h.

Festa de Sant Jaume

A les 11 hi haurà Missa de Festa que oficiarà i predicarà en Francesc Ramis.

UNES NOCES I UN CA

Algaida, maig de 1993

(REFLEXIONS)

Des que l'home està sumergit en el temps se li ofereixen ocasions per arribar a ser més Home, per créixer com a Home; però les desaprofita perquè no fa la "mida", no fa la "talla", perquè no sap estimar la Natura i les Criatures que Déu hi ha posat. Ens esforçam per créixer en dignitat, però sovint donam una passa enrera; llavors ens sentim avergonyits i voldríem esborrar de la nostra història allò que ens rebaixa; com per exemple l'inútil sacrifici d'un animal, un ca, escarnit i humiliat, emporguit i mortificat per a befa dels presents i convidats. ¿Qui era en aquella festa, en aquelles nocces, el qui perdia la dignitat, el ca o l'home?

Si obram arbitràriament i cruel, si tenim moral de senyors-propietaris, ens equivocam i deixam de créixer com a Homes. El Món no és nostre, ens hi deixen estar.

CATALINA MASTARGA

L'AJUNTAMENT INFORMA

AJUDES PER A COMERÇOS I EMPRESSES.

L'Ajuntament d'Algaida ha arribat a un acord amb la Societat de garantia Recíproca de les Balears Isba, a fi que aquesta informi tots els empresaris d'aquest terme sobre les ajudes que el Govern Balear concedeix en matèria de subvencions, com a conseqüència de la declaració de l'àrea d'especial significació a la zona del "Pla de Mallorca" i perquè els assessori sobre els tipus de finançament més adequats a les seves necessitats.

Les consultes es podran realitzar els divendres dia 9, 16 i 23, al matí, a l'Ajuntament.

PLA D'INSTALLACIONS ESPORTIVES.

La Comissió d'Esports del Consell Insular ha informat favorablement sobre la sol·licitud de l'Ajuntament d'Algaida en relació a la construcció d'unes dependències annexes al camp de Futbol, a fi de millorar les instal·lacions des Porrassar i poder gaudir d'un lloc adequat per a reunions, bar i oficines; aquest lloc podrà ser utilitzat pels distints clubs esportius del nostre poble. El pressupost total de l'obra serà de 5.379.736^{Rs} de les quals el Consell Insular aportarà 3.586.491^{Rs} i l'Ajuntament 1.793.245^{Rs}.

Darrerament, l'Ajuntament ha asfaltat l'aparcament del Camp de futbol i, a curt termini, està previst dotar-lo d'unes xarxes per a les porteries i d'un tunel de sortida dels jugadors que uneixi els nous vestidors i el terreny de joc.

PLA D'OBRES I SERVEIS.

La Comissió de Cooperació del Consell Insular ha informat favorablement sobre la sol·licitud de l'Ajuntament d'Algaida per tal de ralitzar una cinquena fase a l'edifici d'usos socials que està en construcció al carrer dels Cavallers.

El pressupost d'aquesta 5ª fase serà de 15.000.000 de ptes., dels quals el Consell Insular aportarà 12.000.000 ptes i l'Ajuntament del nostre poble 3.000.000 ptes.

COMPTADORS

L'Ajuntament d'Algaida ha establert conversacions amb el Consorci d'Aigua del Pla de Mallorca i amb l'empresa Cadagua, concessionària del servei d'Aigua i entitat que ha de dur a terme les Obres per a les conduccions d'aigua potable i de sanejament als pobles del Pla de Mallorca, per tal que es decideixin quins comptadors volen instal·lar, comuns a tots els pobles.

Aquesta manca de decisió ha retardat la col·locació dels comptadors nous a la xarxa recentment construïda a gran part dels carrers d'Algaida.

L'Ajuntament ja ha informat la nova empresa concessionària que, si no es realitzen gestions ràpides sobre aquest tema, es procedirà a avisar l'empresa Melchor

L'AJUNTAMENT INFORMA

Mascaró S.A. per instal·lar els comptadors que el poble té contractats i pagats.

En relació amb aquest fet, el nostre Consistori ha sol·licitat insistentment en diverses reunions del Consorci que s'avancin al màxim les obres consistents en dotar el poble d'un nou pou, a la qual cosa Cadagua es va obligar mitjançant la plica que presentà en el seu moment.

PROGRAMA FESTES DE SANT JAUME 1993

Divendres, dia 23 de juliol

A les 20'15 h lectura poètica al Molí d'en Boi, per celebrar el 300 aniversari de la seva construcció.

Poetes: -Xavier Abraham
-Biel Florit
-Catalina Maria Sala
-Jaume Santandreu
-Toni Vidal Ferrando

Amb l'Actuació del cantautor Josep Francesc Bonnin.

Presentació a càrrec de Pere Fullana (col·laboració de l'Associació d'Escriptors en llengua Catalana).

A les 22'00 h concert de Música Clàssica a l'Església Parroquial en el marc del Festival de Cura. Actuarà el grup Studium cor de Cambra (direcció de Carles Ponseti).

Dissabte, dia 24 de juliol, La Revetla

A les 18'30 h Passacarrers de la Banda de Música d'Algaida, acompanyada dels capgrossos.

A les 19'00 h Inauguració de les següents exposicions:

-Exposició permanent de l'Associació fotogràfica d'Algaida a la Casa de la Vila.

- Al Molí d'en Xina mostra de pintura de: Dolors Maya, Tomeu Salas i Monserrat Roig.

- A la Rectoria, exposició de l'obra de Antonio Alférez Sala.

- A la Rectoria, exposició del Grup d'Esplai Burot d'Algaida.

- Al local de la Plaça, 3, pintures a l'oli de Rafel Perelló.

- Al local social de l'Obra Cultural Balear, exposició sobre Josep Maria Llompart.

- Jerònia Pou, ceramista, exposarà a la Sala de Plens de l'Ajuntament d'Algaida.

A les 20'00 h El Cossiers faran el quadrat.

A les 22'30 h Concert a càrrec de la Banda de Música d'Algaida, a sa Plaça.

A les 23'30 h Verbena amb L'ORQUESTRA D'ALGAIDA i el grup CRISTAL, al recinte de les Escoles.

A les 24'00 h REVETLA.

Diumenge, dia 25 de juliol. SANT JAUME

A les 9'00 h Albada pels xeremiers d'Algaida, Bernat Trobat i Mateu Mulet.

A les 11'00 h Missa de Festa.

Els Cossiers ballaran l'Ofertai, a continuació, a la Placeta de l'Església, amollada de coloms pel Club

L'AJUNTAMENT INFORMA

colombòfil d'Algaida.

TITOETA RADIO, ho retransmetrà en directe (107.5 FM).

A les 13'00 h Lliurament dels trofeus dels tornejos d'ESCACS, a l'Ajuntament.

A les 18'30 h Partit de futbol, al camp de Futbol Es Porrassar, entre l'Algaida i un potent equip.

A les 22'30 h El grup de teatre ES CADAFAL representarà l'obra teatral Pobres casats, de l'autor Lluís Segura, a la Placeta des Sitjar.

Dilluns, dia 26 de juliol. SANTA AINA

A les 9'30 h tirada local a Binicomprat, organitzada per la Societat de Caçadors d'Algaida (programes a part).

A les 11'00 h Actuació d'un grup infantil, inclosa en les diades culturals de la Fundació "La Caixa".

A les 12'00 h Carreres de joies, cucanyes i altres entreteniments per a allots i allotes a la Plaça, organitzades per l'Associació de Pares d'Alumnes.

A les 15'30 h Gran Premi ciclista d'Algaida. (circuit Pina-Montuïri-Randa-Algaida; circuit urbà de 40 voltes).

Programes a part.

A les 22'00 h Revetla Folklorica i a continuació actuació Musical a la Plaça.

A les 0'30 h Fi de festa i Traca Final.

COLÒNIA DE VACANCES D'ESTIU

L'Ajuntament d'Algaida col·labora amb l'activitat del GRUP D'ESPLAI BUROT D'ALGAIDA consistent en l'organització d'una colònia de vacances d'estiu, que es durà a terme del 8 al 15 d'agost de 1993, al Casal de Colònies de Binicanella.

En aquesta activitat podran participar el nins i les nines d'Algaida de 6 a 12 anys.

El preu, tot inclòs, és de 13.000 ptes., i les inscripcions s'han de realitzar abans del dia 16 de juliol, a través de qualsevol monitor del grup d'Esplai Burot d'Algaida o a les oficines de l'Ajuntament.

RANDA

Durant les darreres setmanes s'ha detectat una important contaminació fecal d'origen humà a gran part dels pous de Randa, que ha afectat també la font.

Per això, l'Ajuntament i la Conselleria de Sanitat han realitzat tota una sèrie d'inspeccions i anàlisis de mostres d'aigua, de les quals es desprèn que aquesta no és apta per al consum humà.

L'Ajuntament i la Conselleria de Sanitat han pres ja certes mesures per tal d'evitar que es produeixin abocaments incontrolats que puguin afectar l'aquífer de Randa.

Per causa d'aquest fet, el Batle ha mantingut converses amb el President del consell Insular, el Conseller d'Obres Públiques, l'Ibasan i l'empresa que ha de fer totes les obres de sanejament i Aigua potable del Pla de Mallorca, Cadagua, per tal que aquestes obres i les de la depuradora s'avancin el màxim possible a Randa.

PINA

FESTES D'ESTIU DE PINA: Ja són aquí un altre any les festes d'estiu o populars de Pina. I aquí teniu la foto que ha servit de portada al programa d'enguany: pagesos batent damunt s'era. Es tracta de l'era de Son Mesquida Nou, amb el puig de Cura al fons, amb deu homes i cinc bísties, dos homes per mul o mula i amb les cinc perxes que composaven l'engravació. Com podeu veure, una imatge ben estiuenca i ben representativa del camp i de la vida del pla mallorquí en temps passat. Els homes amb el seu capell i les camises amb els davanters per defora per mor de les arestes de les espigues, les forques en la mà per voltar i girar el sembrat i la palla i les mules amb les cucales per donar voltes sense marejar-se i aprofitant l'aturada per menjar el gra ja batut. Aquesta foto fou tirada més o manco entre l'any 30 i el 40 i ha estat cedida per na Maria Bibiloni.

Seguidament vos comentam el programa de les festes d'enguany, tenint en compte que quan escrivim això només ha passat el divendres vespre, una vetlada que va esser molt animada, començant per l'exposició a Can Lluís de ventalls, mocadors i calderes. Després hi hagué ball de bot a la plaça amb els Revetlers del Puig d'Inca, que ballaren molt bé i després tocaren perquè poguéis ballar i botar el que volgués, omplint el públic la plaça per ballar.

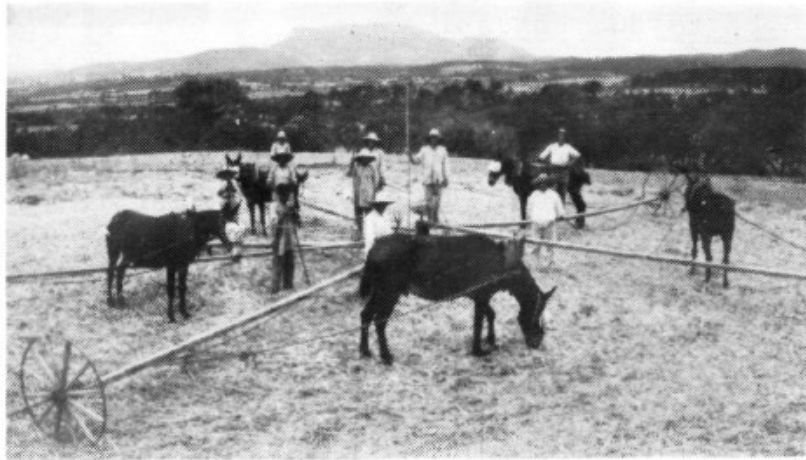
Avui dissabte els actes són: l'horabaixa, fireta infantil, després partit de futbolet al camp d'es Figueral, missa amb participació de l'Orfeó Castellitx, berberna amb els conjunts San Francisco i Ritme'n Blau i revetla de focs artificials per acabar.

El diumenga al matí, grup d'animació infantil; l'horabaixa, carreres de joies, partit de futbol benjamí i al vespre concert per la Banda de Música d'Algaida, representació teatral pel grup "Picadís" amb l'obra "Escàndol a casa" i fi de festa.

Com ja és tradicional, el programa va acompanyat d'una salutació de l'amo en Tomeu Oliver "Seguí" que vos reproduïm a continuació:

XESC OLIVER

Tant casada com fadrina
tant si és vell com jovença
ja vos poreu preparar
que se tornen presentar
ses bones festes de Pina
i no ho val per s'alegria
pels al·lotets disfrutar
es més grandets a ballar
devers les deu començar
fins que se faci de dia
es més d'edat ja canvia
ja tenim un altre pla
que trobem un bon dinar
i en haver dinat descansar
i fer una sesta tranquil·la
llavor més tard a fora vila
fins que tot acabarà

i si un poquet hem de vetlar
es més d'edat l'endemà
porem jeure tot lo dia
Tothom volem convidar
tant extern com si és de Pina
i aquesta festa tant viva
ja fa molts d'anys que se fa
molta gent que se'n va anar

que en aquest poble vivia
és d'un incert que aquest dia
no mos vulgui visitar
i lo que més vull comanar
respecte i cortesia
que aquesta festa voldria
tengués un bon acabar
i Sant Cosme i Sant Damià

un i altre pregarà
perquè puguem disfrutar
ses festes de meravilla
i del cel la Verge Maria
a tots mos ajudarà
perquè tots puguem passar
ses festes amb alegria

Tomeu Oliver, «Seguí»

NOTICIARI

FESTA DE L'ESPORT

Coincidint amb la darrera jornada de la lliga, que significava l'ascens de l'equip de l'Algaida a Primera Regional, es va celebrar damunt Plaça una festa de l'esport. Aquesta festa va servir per homenajar els components de l'equip de futbol que han aconseguit aquesta important fita, però també es varen lliurar uns records als jugadors dels equips inferiors i als practicants d'altres esports que enguany han tengut èxits importants, que hem procurat recollir a la revista. És el cas, per exemple, del voleibol en els Jocs Escolars.

L'homenatge també va ser per als esportistes que han destacat en un o altre deport com Andreu Trobat, Tomeu Tomàs i altres, que feren entrega dels trofeus.

Va ser una festa entranyable, amb una gran participació del poble, que acabà amb un saborós pisco labis.

TORNEIG DE FUTBOL BENJAMÍ

Es tracta d'una organització creada p'en Miquel Amengual Oliver, que comença enguany i que tindrà continuïtat.

Hi participaran quatre equips; hi haurà trofeu per a tots ells, clauers pels nins amb un gravat commemoratiu i una placa per a tots els col.laboradors.

Se celebrarà els dies 17 i 18 de juliol al camp d'es Porrassar; els dos primers partits dia 17 a les 18'30 i a les 19'30. Dia 18 es faran les finals.

Es pretén que sigui una festa popular amb coets, banda de música (falta confirmar), coca i vi per als assistents i traca final.

La idea és que el torneig es faci cada any el dissabte i diumenge abans de Sant Jaume per evitar la coincidència amb les festes.

PLUVIOMETRE

Les pluges del mes de maig varen ser de 28'5 litres. Pel que fa al juny, els resultats no poden ser més espectaculars. És difícil que durant tot un mes no es produeixi qualque ruixat que doni una mica d'aigua. Idò aquest mes no s'ha recollit ni una gota. És una marca rècord no gens confortant.

PUIGSERVER JANER A BERGAMO (ITALIA)

El nostre amic i paisà el pintor Josep Puigserver Janer ha estat seleccionat per participar a la gran exposició internacional que se celebrarà a la ciutat italiana de Bergamo; l'obra seleccionada, un 40 figura (100x81), du per títol "Sic est vita", quadre que simbolitza el curs de la nostra vida.

Direm també que al "Catálogo Nacional de Arte Contemporáneo 1993" hi figura una síntesi del curriculum de Josep Puigserver, la reproducció d'una de les seves obres i una referència al seu estudi d'Algaida, obert de juny a novembre.

NOTES D'ART

CENTENARI O UN NOU "FESTIVAL DE L'ARLEQUIN"

Abans que una altra cosa, en Miró és expressió popular. Aquesta condició li transmet una visió naturalista del món, del cel... de les coses.

Amb una concepció -millor: no-concepció - molt primigènia de l'espai, pinta junts objectes i formes, però separadament com si uns i altres no formassin part del mateix assumpte. Els dispersa i els treballa amb una gran minuciositat, detall a detall, cercant-ne l'essència.

Mai no ho deixarà de fer, tan sols canviarà la representació. No és un surrealista, és ben realista. Narrador de les coses elementals de la vida i dels seus misteris.

L'obra d'aquest home es pot veure com una sèrie de fets aleatoris -malaltia de jove, poca facilitat per a copsar les formes i dibuixar-les, ambició, ànsia de reconeixement...- materialitzats gràcies a la seva condició d'arquetip. Sembla que ell ho sabia i deixava fluir, no obstaculitzava.

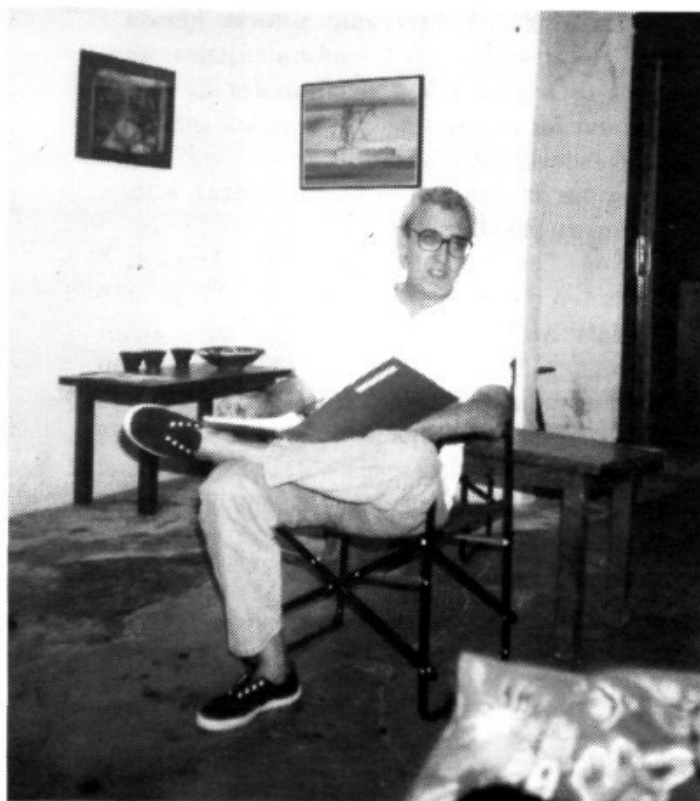
Un ús, conegut per a tots, de la seva figura i obra l'ha popularitzat de tal forma, que fins i tot fan joguines -domiró- de les seves formes; logotips -estels- i no parlem de samarretes, cendrers...

Una vulgarització? Una contradicció? O, simplement, que -buscat o no- torna al poble?

Miró deia que la seva obra "és com un grapat de terra"; en una altra ocasió diu que veu "constel·lacions a les petjades de les ovelles a la sorra de la platja de Mont-roig".

Grans fundacions, art -consum, poesia, constel·lacions, arquetips...- Què collons és tot això? És que falla quelcom? O ha d'esser així? Ben bé podria esser que ell ho volgués; en cas contrari, seria una monstruosa i patètica manca de respecte cap a l'heroi, mite...DÉU.

VÍCTOR ANDREU

Amb el suggestiu títol de Mirar Miró i no dir ohj, en Víctor va fer una conferència al local de l'Obra Cultural, on va exposar quina era la seva visió de l'obra mironiana. Per als mandrosos que no hi assistiren, i també per als afortunats que l'escoltaren, a manera de recordatori, ha tengut la gentilesa de fer-ne aquestes notes.

CREACIÓ

ESPAIS AULICA: DIÀLEG ART/PAISATGE

"Neptú i Terra s'uneixen en l'abraçada eterna de la Punta dels Matxins. Testimoni en són, des dels inicis, Enderrocat i Regana per un vent i Cala Figuera per l'altre. De lluny, la Serra -tota silenciosa i tota nimbada de serenitat- vetlla la feta amb íntima satisfacció.

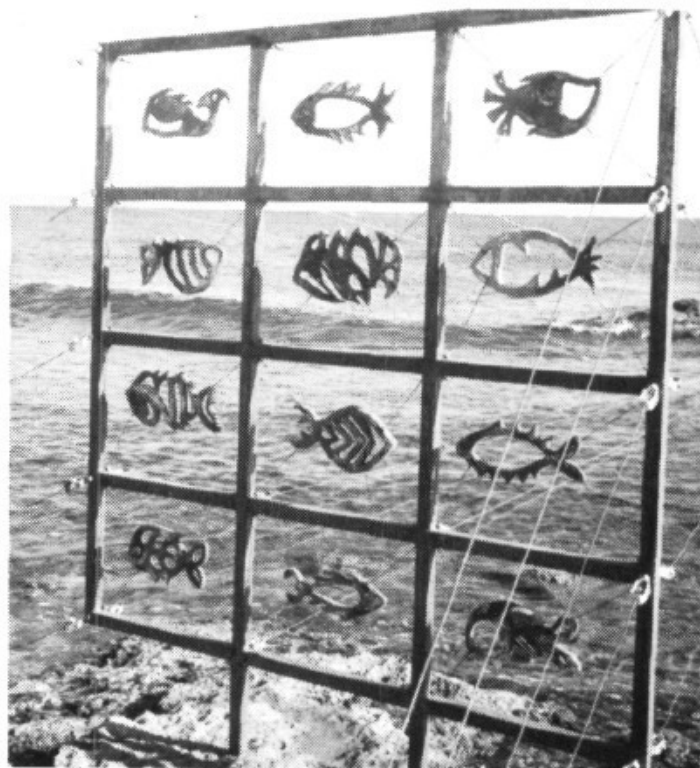
7 de juny de 1993, Primavera delicada i benvolent. El vent i l'aigua assisteixen a un espectacular canvi. Art i Natura es confabulen per obra i gràcia d'Espais Aulica. La Punta dels Matxins emmarca la cita anual de quatre artistes, subtils executores de la transmutació entre matèria i forma. Aquesta -encara-agradosa raconada del Molinar muda d'aspecte i, sobtadament, es vesteix d'Art per a rebre els convidats.

La Mare Mediterrània somriu gojosa i envia les tímides ones, endiumenjades amb trenes d'escuma i ben perfumades de sal, a acaronar les novelles *pedres pintades*, somni de cançó esdevingut realitat.

A partir d'ara, si hi parau esment, només hi mancau vosaltres."

Són les paraules de Biel Massot i Muntaner que han presentat la nova exposició d'Espais Aulica, col·lectiu al qual s'ha afegit aquesta vegada l'escultor Guiem Cerdà. El grup experimenta un procés de creació artística que és un prodigi de sensibilitat. Primer trien la galeria on han d'exposar les seves obres -recordem: el convent de Santa Clara, les estacions del tren de

Sóller, el molí den Boi d'Algaida i, ara, el Molinar. Després comencen el diàleg amb el racó triat: mesos i mesos d'intercanvi. Finalment ens conviden a participar-ne, de la festa. Com que dues de les components d'Espais Aulica són algaidines -n'Elisenda i na Carme- els seus amics del carrer des Sol hi anaren, a prendre un bany artístic. La propera vegada ens hi volen a tots.

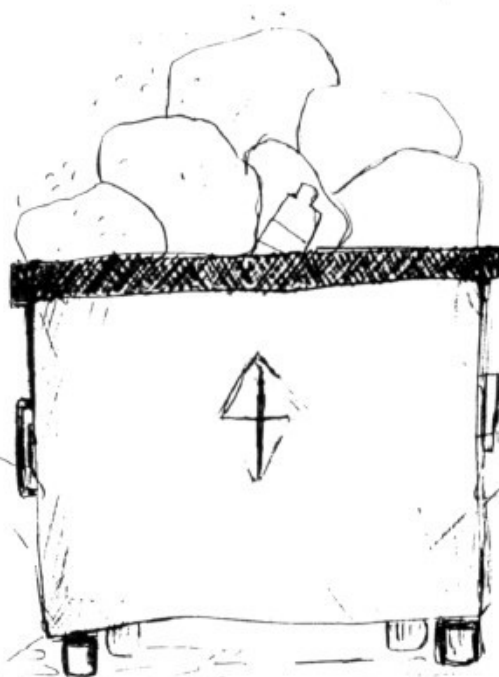
**RACONS ESSENCIALS PER A
UNA GUIA TURÍSTICA
D'ALGAIDA**

No pareu esment al rètol, amb la seva gramàtica tan original, ni a la figuera, que de millors en tenim a balquena. L'essència del racó, l'aporta l'edifici que, a pesar de les apariències, és singular. Perquè al seu moment -i hem d'actuar amb justícia, la cosa va passar fa un grapat d'anys- l'Ajuntament concedí permís per construir-hi, al racó, un galliner. I es veu que l'aviram va tant bo que la granja ha crescut molt, tant, tant, que cosa hi venen. No sabem què, però si hi telefonam, sortirem dels dubtes.

**RACONS ESSENCIALS PER A
UNA GUIA TURÍSTICA
D'ALGAIDA**

Aquest, més que un racó essencial, és un racó amb essència: l'olfacte no enganya. Com que per Sant Jaume tenim costum de fer un bon dissabte, els turistes hauran de tornar més endavant per copsar el racó amb tota la seva magnitud.

Comunicat de l'Agrupació d'Algaida del PSM

Com ja sabeu, a la Sessió Plenària de dia 10 de juny, la nostra representant Catalina Martorell Llaneras va informar els seus companys i companya de consistori de la seva renúncia al càrrec de regidora. A fi que quedin clars els motius d'aquesta renúncia, volem exposar:

Primer.- Recordem que na Catalina ha estat regidora durant sis anys, temps durant el qual ha defensat amb orgull allò que el PSM considerava més adient per al nostre poble. Si tenim en compte que era l'únic regidor del nostre grup, cosa que implica que formava part de totes les comissions de l'Ajuntament, sis anys és un període de temps prou llarg per produir cansament a qualsevol persona.

Segon.- La renúncia, per tant, no és fruit de cap discrepància, ni amb l'agrupació d'Algaida, ni amb el partit del PSM. A partir d'ara na Catalina continuarà fent feina dins l'equip per donar suport a totes les accions que realitzi la nostra agrupació, tant dins l'Ajuntament com fora d'ell. Aprofitam aquest comunicat per manifestar en públic el nostre reconeixement a la seriositat i dedicació amb què na Catalina ha exercit el càrrec.

Tercer.- Sempre ens hem presentat públicament amb la idea de treball col·lectiu, de feina en equip, lluny de qualsevol personalisme. Per tant, el canvi de regidor no suposa cap ruptura amb la tasca duita a terme fins ara, sinó que simplement és un relleu en què un membre de l'equip passa el testimoni de la representació a un altre membre. Fins i tot, a la formació de la passada candidatura municipal ja contemplàvem la possibilitat d'aquest canvi a la meitat de la legislatura.

Quart.- Hem considerat oportú que la persona adequada per exercir a partir d'ara la nostra representació a l'Ajuntament sigui en Miquel Ballester Salas, una persona jove, capacitada i que, estam segurs, aportarà il·lusió i dinamisme.

Cinquè.- A pesar de les discrepàncies individuals d'alguns integrants de la nostra agrupació amb la línia general del partit, tots plegats seguirem lluitant i treballant per tal de consolidar una política nacionalista, ecologista i progressista al nostre poble.

Algaida, 30 de juny de 1993

Parlen de crisis, però, en tot cas, aquesta no afecta l'Agrupació algaidina. En la realització de la foto, hi participaren les tres persones que encapçalaven la candidatura municipal. Mem si endivinau, per tant, qui és que va fer clic! a la màquina.

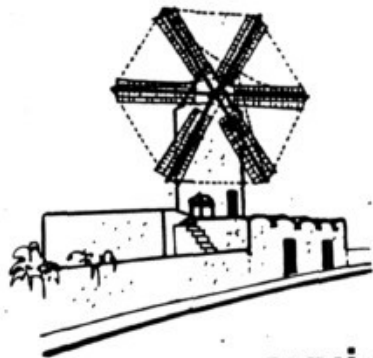
QUÈ VOTÀREM EL 6-J

Ara que n'hi ha que ploren desconsoladament la pèrdua de la lliga -i tenen motius sobrats per fer-ho, que això ja és més de tassa i mitja de brou- potser sigui el moment adequat perquè els dirigents de la cosa futbolera trobin solucions per estalviar tanta tristor. Quin és l'esport on ningú mai no perd? En fecte: les eleccions. Dia 6 de juny tots guanyàrem. Aquests en foren els resultats algaidins, pineros i randinos, de les eleccions al Congrés dels Diputats:

	Meses Electorals					TOTAL
	Rectoria 1	Rectoria 2	Unió 1	Unió 2	Pina	
PP	185	230	183	202	161	961
PSOE	119	163	170	202	65	719
PSM	31	45	34	29	6	145
EU	6	6	16	11	2	41
UM	13	10	3	6	3	35
Els Verds	2	5	8	7	3	25
ERC	3	8	4	9	0	24
CDS	4	3	0	1	4	12
Agrup. Ruiz Mateos	3	0	1	1	0	5
Altres	1	0	1	2	0	4
Vots en blanc	4	4	1	7	0	16
Vots nuls	4	0	4	6	0	14

En total es varen emetre 2001 vots sobre un cens de 2521 persones, cosa que representa una participació del 79,37%.

Els Molins Fariners d'ALGAIDA

avui: molins de sang (punt i final)

Després de veure la variada mostra de molins fariners de vent i d'aigua que funcionen al nostre poble, passarem avui a recapitular l'única tipologia que ens faltava: els molins de sang, anomenats així perquè eren de tracció animal. Els tres tipus de molins coexistiren amb harmonia a Algaida fins a principis del present segle i només foren desplaçats per les farineres de tracció mecànica. Així com sabem amb certesa que els molins d'aigua són de procedència àrab, és a dir anteriors a la conquesta catalana, de moment la referència més antiga d'un molí de vent, segons ens ha comunicat en Biel Bibiloni, és de l'any 1384 i està documentada al "Llibre de Cúria Reial" del nostre arxiu municipal. Per altra banda, la notícia més antiga d'un molí de sang és de 1668, tal com podreu llegir més avall.

Els molins fariners de sang tenien l'avantatge, damunt els de vent o d'aigua, que podien moldre a qualsevol hora, perquè no depenien d'un element incontrolable: eòlic -els de vent- o hidràulic -els d'aigua.

No totes les bísties servien per esser enganxades a un molí de sang. Les més assustadisses no eren aptes, perquè a l'hora de molturar s'ajuntaven els renous dels engranatges, sobretot de la roda, amb els de les moles i produïen un soroll eixordador dins de les reduïdes dependències del molí.

La capacitat de producció d'aquests molins podia arribar, en casos extrems i usant dues bísties al dia, alternant-les, a un rendiment de 9 almuds de farina per hora, equivalents a 15.5 litres. Quan molturaven per altri, era costum que el client deixàs una barcella per sac de farina mòlta. Tenint en compte que també hi havia de posar la bístia, sembla un preu excessivament car, per no dir abusi.

Passarem ara a detallar els darrers devuit molins de sang que funcionaren al nostre terme municipal. Segurament la llista podria esser més extensa, si l'haguéssim recopilada 20 o 25 anys enrera. I és que tot un tresor de cultura popular desapareix així com ens van deixant les persones majors que, o bé feren de moliners, o bé en sabien referències per tradició oral, notícies que moren amb ells. Vetací el llistat promès:

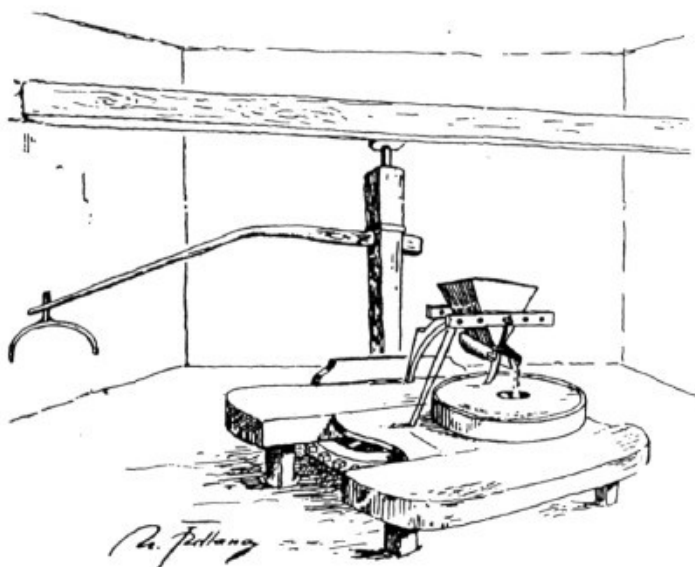
Can Ballester de Sa Parra.- Estava situat, aquest molí, dins la portassa, al racó del carrer Victòria n. 4. Deixà de funcionar a principis de segle, quan era propietat de l'amo'n Leonard Oliver Puigserver, que va ser el darrer moliner que hi molturà. El molí fou desmuntat pel seu nét Miquel Amengual Oliver l'any 1941 perquè feia nosa dins d'aquella portassa; en deixaren només les moles com a objecte decoratiu al corral de la casa.

Cas Saig.- Aquest molí de sang estava també dins d'una portassa, la de les cases de Sa Plaça n. 12. Deixà de funcionar l'any 1956; però en lloc de farina, els darrers anys hi molturaven pebre. El desmuntaren l'any 1964, donada la seva inutilitat. El morter de pebre bord i les moles quedaren en poder den Gusti "Saig" per decorar el corral de ca seva del carrer dels Cavallers. En canvi, el morter de pebre coent se'l quedà la seva germana.

Son Pujol Vell.- Es trobava situat a la part posterior d'aquesta antiga possessió, compartint dependència amb el cup de fer vi. Funcionà fins devers l'any 1950, quan hi habitava d'estada l'amo'n Francesc Ramis Oliver, "de Son Pujol". En recordança d'aquest

molí, només queden les moles, utilitzades avui com a taules ornamentals per decorar el jardinet de davant les cases.

Son Mesquida Vell.- El molí de sang de les cases d'aqueixa possessió es localitzava a una dependència de la clastra posterior, vora el forn de coure pa. El darrer estadà que hi feu farina va esser l'amo'n Jaume Nadal Capó, que posteriorment comprà la possessió. Del molí només queden les restes del jou, del balancí i les moles posades de cantell a un racó de la mateixa dependència. Aquest molí ja era citat a un contracte de l'any 1668; el lloguer era per 4 anys i 4 esplets, sense poder rescindir el contracte "per ningun cas fortuït o infortuït, diví o humà".

Vògit adossat a la instal·lació de les moles d'un MOLÍ DE SANG

Cabrera.- També tenia un altre molí fariner de sang, documentat a un contracte d'arrendament de la possessió "ab un molí condret e molent".

Binicomprat.- A la part posterior de les cases, es conserva una espècie de torre baixa, amb volta de canó, que contenia el molí de sang. Dels mecanismes d'aquest molí, ja no en queda cap vestigi. Les moles estaren molts anys posades de cantell decorant el frontis principal de les cases, fins que foren traslladades al jardí de Cas Metge Jordi que, com sabeu, és la posada dels propietaris, per complir la mateixa funció.

Son Maig.- El molí estava instal·lat a l'interior de les cases de la possessió. El va desfer l'amo'n Rafel "Palouet" devers l'any 1947 o 1948, per reconvertir la dependència en dormitori. Havia estat precintat durant la guerra civil perquè no fessin farina d'estraperlo; però aquí teniu un exemple pràctic del *feta la llei, feta la trampa*, perquè els mateixos que el precintaren, digueren al moliner el secret per deslligar el filferro del precinte. Com a curiositat, citarem que les moles d'aquest molí foren venudes per un barrut, per no dir altra cosa, que es feu passar per l'amo.

Son Llubi.- Davant les cases hi ha el forn de coure pa, protegit per una porxada. Antigament aquesta porxada cobria un molí de sang, del qual no queda cap vestigi. Fa només vint anys encara es conservaven restes del seu bassament de pedra.

Son Real.- A principis de segle tenien un molí de sang instal·lat dins una dependència que donava a un racó de la semiclastra del frontis principal. No se'n conserva cap vestigi, i les moles varen desaparèixer fa més d'una cinquantena d'anys.

Molí de sang de Can Verd

Es molí de Pina.- Estava col·locat a una dependència annexa de l'antic molí fariner de vent situat al carrer Sant Plàcid. Devia ser un bon complement d'aquest molí quan no bufava el vent i arribaven clients amb presses. Fou desmuntat fa 55 anys i la dependència que el contenia, esbucada devers l'any 1977 per donar lloc a l'actual restaurant. El darrer moliner que hi molturà fou l'amo'n Macià Andreu Mulet.

Can Miqualet.- Dins el casc urbà de Pina, al carrer Ramon Llull n. 21, hi hagué aquest molí de sang instal·lat dins una porxada adossada a la part posterior de les cases. Com a testimoni de la seva existència, quedà el jou atravesant l'estància, utilitzat avui com a perxa, i també una mola reconvertida en taula decorativa del corral, que té per peu un carretó de batre. Devers l'any 1931 o 32, hi molien també pebres dels anomenats *de tap de curtí*, que cultivaven els hortolans del Pla de Sant Jordi.

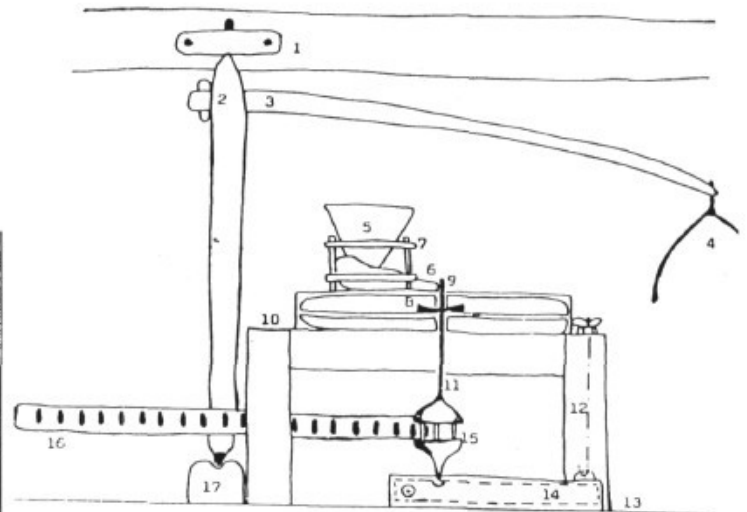
Can Matet.- Estava instal·lat dins un vògit o caseta a fora vila, prop de Son Corró. Aprofitant el seu allunyat emplaçament, s'hi feu farina d'estraperlo durant la guerra i els anys posteriors. L'amo'n Biel "Palem" va ser el darrer moliner que hi molturà. Fa només deu anys que va ser desmuntat i la caseta que l'aixoplugava, reconvertida en xalet després de ser ampliada.

Molí de sang de Can Verd

Can Durí.- Les cases d'aquesta possessió estan vora uns revolts del camí de Son Gat. Segons tradició oral, aquí va néixer el famós protagonista de *Els Alicorns* de Gabriel Janer Manila. Estava col·locat, el seu molí de sang, dins la portassa a un lateral de les cases. També durant la guerra hi feren farina; però les moles no anaven massa llatines i sortia molt basta, la farina. Des que fou desmuntat, aquestes moles resten posades de cantell vora la paret d'un pletó, just darrera de les cases (vegeu fotografies)

Can Verd.- El molí estava davant de les cases, que han estat recentment restaurades, vora del mateix camí que l'anterior molí, però molt més prop del nucli urbà de Pina. Fa només 4 anys acabaren d'enderrocar la caseta o vògit que resguardava el molí, perquè el seu estat de conservació era molt dolent i tenia el sòtil esfondrat. Després l'amo'n Tomeu "Conet", fuster de Pina, va restaurar quasi tots els mecanismes deteriorats, a excepció de la tremuja i el canalet. Actualment el molí resta integrat com a peça decorativa dels exteriors de les cases, entre el jardí i la carrera empedrada (vegeu fotografies).

MOLI DE SANG

1.- jou	7.- petge	13.- bacf
2.- arbre	8.- nadia	14.- llengua
3.- perxa	9.- filseta	15.- llanterna
4.- balanç i camelles	10.- riscla	16.- roda
5.- tràmutxa	11.- badil	17.- dau
6.- canalet	12.- romana	

(Bover, Miquel - Perez, Vicens)

Son Miquel.- Aquest molí estava també davant de les cases homònimes de la possessió, guaitant damunt dels baixos de Pina. Va funcionar fins l'any 1941 o 42, després d'una restauració duita a terme per l'amo'n Miquel "Bosso". El desmuntaren, donada la seva inutilitat, l'any 1961 per deixar la carrera lliure d'obstacles. Els propietaris encara conserven una de les moles, emprada com a taula, davall de la porxada del corral de les cases noves de Son Gorreu.

Pola.- Adossat a la part posterior de les cases, hi havia en temps primer un molí fariner de sang, cobert per una porxada avui ruïnosa. Les moles resten posades de cantell vora l'esplèndid portal forà de les cases.

Son Romaguera.- Aquesta possessió randina també tenia el seu molí fariner de sang. Estava, com molts dels que hem vist fins ara, dins una portassa a un lateral de la semiclastra que hi ha davant les cases. Fou igualment desmuntat quan s'acabaren els anys de fam i avui només en queda de testimoni el jou, que encara travessa el sòtil de la portassa, i les moles, posades de pla a un racó de l'esplanada de les cases, vora la cisterna (vegeu fotografies).

Mola del molí de Can Durí

Can Tià Mon.- Aquest molí estava situat dins la portassa d'aquesta casa, al carrer de Sa Tanqueta n. 7 del llogaret de Randa. És un molí atípic en comparació dels que hem vist fins ara, perquè fou instal·lat allà només durant la guerra civil i els anys de fam que la seguiren. Era de tipologia més petita que els tradicionals i tenia els mecanismes de ferro, si exceptuem les moles que eren, com és normal, de pedra.

PUNT I FINAL.- Posarem, ara sí, el punt i final a la petita història dels nostres molins fariners, la tipologia dels quals podem resumir així: vint, damunt d'una edificació; cinc, de torre senzilla; quatre, de vent, desapareguts; el molí d'aigua de Son Campà; altres quatre, d'aigua, també desapareguts; i els devuit, de sang, que hem vist avui. Tots aquests molins formen, o formaven, part del nostre patrimoni artístic. Facem vots perquè tot aquest llegat dels nostres avantpassats no es deteriori més i que, pel contrari, es pugui conservar o, millor, restaurar. Els interessats en aquesta restauració poden dirigir-se a l'Associació d'Amics dels Molins, que els indicaran les passes a seguir.

Acabarem, com sempre, amb les estrofes d'una cançó popular, recollida aquest pic a Pina, que fa referència al progrés que representà per a aquella població el fet de

Una mola del molí de sang de Son Romaguera

substituir els antics artilugis de fer farina, per les modernes farineres. Això succeí l'any 1930, i la cançó diu així:

Pina ja no és Pina,
Pina és una ciutat,
han posat s'electricitat
i un motor de fer farina.

AGRAÏMENTS.- Essent aquest el darrer article d'una llarga sèrie, que ha durat més de dos anys, voldríem agrair l'ajuda desinteressada de molts algaidins que han col.laborat perquè aquest treball es dugués a terme. Uns, com a propietaris d'aquests molins; altres, com a residents antics d'aquestes edificacions i altres, com a simples informadors.

S'ha de valorar així com cal aquesta ajuda, perquè no es pot negar que resulta com a mínim xocant la visita a deshora de gent estranya, que retreu coverbos antics, que volen veure tots els racons de ca teva i que, per rematar-ho, et fan aguantar la cinta de prendre mides.

Mercès especials, per la seva col.laboració, a Bernat Servera en els treballs relacionats amb la comarca de Pina, i a Pere Mulet i Biel Bibiloni per la variada documentació antiga que ens han proporcionat.

MIQUEL SASTRE PUJOL "FIOLET"

Bibliografia.-

1. Els molins de vent de Mallorca, de Manuel Sanchís Guarner. Biblioteca folklòrica de l'Editorial Barcino. Volum XI. Barcelona, 1955.
2. Los molinos de viento harineros de las Baleares. Col.legi d'Arquitectes de les Balears. Ciutat, 1979.
3. Els molins fariners, de Jordi Bolós Masclans i Josep Nuet Badia. Col.lecció Ventall. Barcelona, 1983.
4. Molins de vent i molins de ramell a Campos, de Joan Vidal Ollers. Ciutat, 1987
5. Cases de molí (aproximació a les construccions molineres de Mallorca), de Neus García i Inesta i Guillem Oliver Suñer. Institut d'Estudis Baleàrics. Ciutat, 1989.
6. El mundo de nuestros molinos, de Sebastià Rubí Darder. Ajuntament de Petra. Publicacions de "Apóstol y Civilizador". Petra, 1990.
7. L'Espai de l'aigua (petita hidràulica tradicional a Mallorca), de Maria Antònia Carbonero Gamundí. Consell Insular de Mallorca. Ciutat, 1992.
8. Els molins fariners hidràulics de Catalunya (690 molins inventariats), de Salvador Palau Rafecas "El Galo". Santa Coloma de Queralt - Alt Gaià, 1992.

Aquest article forma part del conveni per la Normalització Lingüística, convocatòria de 1993, signat entre la Conselleria de Cultura, Educació i Esports de la Comunitat Autònoma i l'Associació de Premsa Forana de Mallorca.

**100 ANYS
DE
MIRO**
ILLES BALEARS

**La llengua
feina
de tots**

GOVERN BALEAR
Conselleria de Cultura

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

Les passades festes de Sant Honorat, la nostra Delegació d'Obra Cultural ja va començar un seguit d'actes per homenatjar Josep Ma. Llompart, el nostre poeta nacional recentment desaparegut. El monogràfic d'ES SAIG que dedicarem a la seva figura i la conferència que Damià Pons va fer sobre la seva obra poètica, ara es complementaran amb aquests dos actes:

-D'una banda, durant les festes de Sant Jaume, podreu visionar al nostre local social l'exposició itinerant "Un home que ha fet país. Gràcies, Llompart". Testimoni de la importància d'aquesta exposició, que us aconsellam que no deixeu de veure, n'és el fet que visita el nostre poble, l'exposició, procedent de Barcelona, on l'han poguda visionar durant un parell de setmanes a l'Institut d'Estudis Catalans. Hem organitzat aquest acte amb col.laboració amb l'Ajuntament d'Algaida, a qui agraïm la seva ajuda.

-Per inaugurar l'exposició, dia 22 de juliol a les 22 hores, a la fresca del corral de l'Ajuntament, hi celebrarem una tertúlia literària centrada, naturalment, en la figura de Llompart, en la qual Jeroni Salom i Manel-Claudi Santos ens parlaran de la seva coneixença personal del poeta, fruit de la qual són un llibre de converses, que presentarem, i un vídeo, que visionarem. Us hi esperam.

NOTICIARI

ASSOCIACIÓ DE LA TERCERA EDAT D'ALGAIDA

Com a culminació de la convocatòria d'eleccions a President de l'Associació, el passat 16 de juny es va reunir la Junta General Extraordinària per donar possessió del càrrec al nou President D. Joan Balaguer Mulet.

A l'acte, que resultà molt brillant, hi assistiren la majoria dels 568 socis amb què compta l'Associació; va presidir-lo el President de la Federació de Majors de Balears D. Rafael Socias Miralles.

La sessió va començar amb una breu introducció del secretari que explicà el motiu de la convocatòria; seguidament el Sr. Socias va explicar els objectius de les Associacions i els beneficis aconseguits, acabant amb un encès elogi del Sr. Balaguer.

Finalment, va prendre la paraula el nou President Sr. Balaguer que, després de saludar els assistents, va exposar les seves intencions amb vistes a imprimir una nova dinàmica a l'Associació, activitats per dur a terme, així com tot allò referent a la neteja i adecentament de les dependències cedides pel Sr. Rector que la nostra Associació utilitza a la Rectoria. La seva intervenció va ser molt aplaudida.

Uns dies després es procedí a la constitució de la nova Junta Directiva integrada per: President D. Joan Balaguer Mulet, Vicepresident D. Bartomeu Antich Trobat, Secretari D. Antonio Santiago Cañellas Seguí, Tresorer D. Miquel Juan Galmés i Vocals D. Bernat Munar Miralles, D. Antoni Sureda Caba, Da. Ana Balaguer Mulet, Da. Margalida Perelló Oliver, D. Francesc Antich Trobat, D. Josep Puigserver Puigserver i D. Llorenç Ballester Juan.

Destacarem que ja s'ha començat la neteja del local i del mobiliari, pintura de parets, retocs de picapedrer, etc. També s'està fent la instal.lació de la nova oficina a una altra dependència que ens ha cedit el Sr. Rector.

Des d'aquestes planes el President saluda i s'ofereix a tot el poble en general i demana als socis que aportin suggerències en vistes al bon funcionament de l'Associació. S'ha instal.lat un tauló d'anuncis per tenir informats els associats i tot el poble.

MEMÒRIES

EXERCICI PER SITUAR LES MEVES ARRELS

PERE JOAN OLIVER I OLIVER

Quan llegim un llibre, miram un quadre o escoltam una melodia, pot passar que ens agradi o que ens disgusti, i això és normal. Allò que no ha de passar mai és que no ens suggeresqui qualque cosa.

Això ve a compte pel que em va suggerir la lectura del Parlament d'en Gabriel Janer Manila a Castellitx, amb motiu del Certamen Literari i que es va publicar a ES SAIG (n. 149) del mes de maig d'enguany.

"Mai no muda la insubornable permanència del poble ni la ferma vinculació als orígens", escriu en Gabriel; i més endavant: "poden trobar-hi algunes raons per les quals se sentiran vinculats a la col·lectivitat".

Davant això, la pregunta sorgí de sobte: Qui som jo? ¿Quins són els meus orígens i quina és la meva vinculació a la col·lectivitat d'Algaida? ¿Per què em trob bé quan som a Algaida, em passeig pels seus carrers o per les seves rodalies? Mirarem d'aclarir-ho.

Jo, de petit, vaig néixer a Ciutat, diria un castís. Em dic Pere Joan Oliver i Oliver i som fill d'en Gustí "Ciutat" i de na Tonina "Coenta". I a partir d'aquí, mirant tot lo cap endarrere de què som capaç, trob: Per part de mon pare, la meva padrina, na Margalida de Ses Cases Rotges, va néixer dia 11 de febrer de 1870, i era filla d'en Gustí Capellà Martorell i de na Jerònia Pou Vanrell. Es va casar amb el meu padrí, en Pere Joan Oliver Sastre, dia 4 de maig de 1891; aquest era fill de Guillem Oliver Puigserver i Margalida Sastre Vidal i havia nat dia 2 de novembre de 1861, eren els seus padrins en Pere Joan Oliver, de Randa, i na Joana Maria Vidal, de Lluçmajor.

Dia 9 de novembre de 1857 el meu padrí Guillem va comprar a Gabriel Mulet un solar o trast per edificar una casa amb una façana de quaranta-cinc pams al camí d'Inca. En aquest trast, que abans es deia S'Arraval i ara Sa Tanqueta, va construir una casa que a la seva mort deixà als seus fills, en Pep i en Pere Joan, la meitat perhom. En Pep va morir fadrí dia 20 d'abril de 1883 quan estava a Barcelona fent el

servei militar i la casa va passar íntegra al meu padrí Pere Joan, que morí dia 25 de març de 1938; aleshores la casa va passar a mans de mon pare.

De la part de ma mare no tenc les fites tan netes. Era filla de n'Antònia Mulet Amengual i d'en Jaume Oliver Llompart, que feia de fuster i era filla de Jaume Oliver Mudoy i de Jonaina Llompart. També vivien a Sa Tanqueta n. 3, allà on ara és Can Mariano, i la fusteria era la casa que avui és de Can Trobat, perquè la meva tia i padrina de fonts Jonaina es va casar amb en Joan Trobat "Massoles".

Tot aquest embolic que pareix que no ve a compte de res i que més d'un dirà: Vaja un *rollo!*, m'ha servit com exercici per situar les meves arrels, perquè en la mesura de les meves escasses possibilitats no vull ser un dissortat

com "el poble que desconeix les arrels que li són pròpies, les fonts d'on ha begut, els recers que li han donat cobri al llarg dels segles" (Gabriel Janer).

I quan contam aquestes històries, que a molts no els diran res, ho feim pensant que a cada casa, a cada família en tendran, si no les mateixes, sí unes altres de semblants. I si les agafam totes (que d'una en una no tenen importància) totes plegades són les que ens

vinculen a la col·lectivitat d'Algaida, són les nostres arrels, són els nostres orígens.

I si ens acostam un poc més al temps actual, més fortes, per més properes, seran les marques identificadores. Fets, en podríem recordar molts; valguen només uns quants com a prova.

Quan tenia quatre o cinc anys, passava temporades a cal padrí "Ciutat" i record que tenien una somera mallorquina, negra i grossa com el cadafal. Era lo més ja-jà que vos pogueu imaginar. Li dèiem la somera floretera

perquè tenia unes orelles de més de dos pams, que sempre duia per avall. Però quan amb el carro anàvem de cap a Son Maig i empatàvem la xerrada, ella alçava una orella i la voltava cap enrera com si escoltàs tot quant dèiem. Una vegada jo berenava de pa amb formatge i raïm i, en acabar, vaig tirar la rapa cap endavant amb tan bona punteria que li va pegar dins una orella. El somerango es va disparar i ni en Timoner hagués fet tanta via per arribar a Son Maig!

Supòs que per mor d'aquesta heroïcitat quan varen venir els Reis no em dugueren més que uns trossos de carbó de sucre que, com que me'l vaig menjar tot d'un cop, a més a més em va produir un còlic.

Quan vaig esser més grandet, ja morts els padrins, anava a passar les festes a ca la tia Margalida "Ciutada", casada amb en Joan "Godó", que vivien prop de la farmàcia, i que tenien dos fills, cosins meus, n'Einès i en Joan. Com que la casa era molt petita, els tres cosins dormíem damunt la sala; la cosina era més gran i havien posat unes cortines de cretona perquè no la véssim quan es desvestia per colgar-se. Vos promet que jo no entenia el perquè d'aquell *andàmio* i varen passar molts d'anys abans d'entendre-ho.

Qualque vegada anàvem a menjar gínjols a un ginjoler molt gros, al corral de ca don Paco León, i encara ara no n'he vists de tan grossos i dolços.

Formàvem *trio* amb l'altre cosí, en Pere Joan "Perot". (Era "Perot" per part de mare, perquè son pare era en Pere Joan "Ciutat", germà petit de mon pare; es va casar amb una "Perota"; va esser caminer i morí d'accident de bicicleta a la carretera de Palma). Aquest *trio*, repetesc, fruïem per les festes de Sant Jaume de córrer les canyes per aconseguir qualche joia (espardenyas, un ventador, un fobiol...). Jo mai no en vaig aconseguir cap: quan m'anava molt bé, feia segon i em quedava sense canya.

I ara, ja per acabar, recordaré allò que deia un poeta grec: "nosce te ipsum", coneix-te a tu mateix. O, més proper, mossèn Costa i Llobera: "Siau qui sou". ¿I qui som jo? Som en Pere Joan Oliver i Oliver, fill d'en Gustí "Ciutat" i de na Tonina "Coenta". I per molt que faci, i per molt que espolsi, mai no em llevaré aquella pols algaidina que se'm va aferrar al cul dels calçons quan era al.lot, encaçant una joia que mai no vaig aconseguir.

NOTICIARI

VI FESTIVAL INTERNACIONAL DE MÚSICA AL SANTUARI DE CURA

Els concerts programats per a l'edició d'enguany del Festival de Música de Cura són els següents:

Dia 23 de juliol (divendres) a les 21'30 h. a l'església parroquial d'Algaida
Cor de cambra "STUDIUM"

Dia 1 d'agost (diumenge) a les 20 h. a l'Aula de Gramàtica de Cura
Ernesto Bitetti (guitarra)

Dia 8 d'agost (diumenge) a l'església parroquial d'Algaida a les 21'30 h.
Quartet de corda de Moscou amb el solista Claudi Arimany (flauta)

Dia 15 d'agost (diumenge) a l'Aula de Gramàtica de Cura a les 20 h.
Nekane Iturrioz (acordió)

Dia 22 d'agost (diumenge) a l'Aula de Gramàtica de Cura a les 20 h.
Angels Civit (mezzo-soprano)
Michel Wagemans (piano)

AIGÜES CONTAMINADES A RANDA

No és cosa nova per a cap habitant del nostre món que el planeta terra, a causa del progrés desenfrenat, ha entrat en procés d'accelerada destrucció. No escapen al coneixement de ningú les esgarriants dades que posen en evidència la fragilitat del planeta. La terra ja no és aquella font inesgotable de recursos, sinó un lloc meravellós que està malalt, ferit, que comença a cangrenar-se i que, per desgràcia, ha perdut definitivament algun dels seus membres.

No, estimats lectors, avui no s'ha enfonsat cap petrolier, no s'han encès més pous a Kuwait, no s'ha engrandit el forat de l'ozó ni tan sols s'ha enllaunat la darrera balena. No ha passat res d'això. Senzillament alguns pobladors de Mallorca, els randins, han perdut un dels seus patrimonis més apreciats, han perdut l'aigua.

Aquest cop no és culpa dels elements, bé és cert que no plou, però sense ploure i tot la terra segueix amarant-se, s'amara de pixum. Lògicament, com a conseqüència d'aquesta manca de control en l'abocament de certes aigües fecals, la font de Randa i un riu subterrani que passa per davall el poble s'han convertit en unes vulgars i pudentes clavegueres.

Es ben evident que a Randa hi ha algú que pixa fora de test, perquè és bastant poc probable que la contaminació sigui produïda per causes naturals.

Des d'aquesta revista ens solidaritzam amb els randinos i esperam, com ells esperen, que les nostres autoritats trobin els responsables de la contaminació i que prenguin les mesures oportunes per evitar que coses com aquesta es puguin repetir.

Titoieta Ràdio, 107.5 FM

dissabte

- 09.00 Inici de les Emissions
- 10.30 SOUVENIR
revista d'estiu
- 13.25 TITOIETA INFORMACIO
informació local
- 12.05 L'ANGELUS
monografia radiofònica
- 13.30 RADIO-DIARI MIGDIA
conexió amb RNE Balears
- 14.00 XIMA-XEMA
fanzine
- 15.00 OLDIES BUT GOODIES
musical
- 16.00 TITOIETA POP
els darrers èxits de la moguda
musical
- 17.00 NO VOLEM SER
pop-rock en català,
inclou "Et Sona?" de l'EMUC
- 19.00 BOOGIE WOOGIE
COUNTRY GIRL
el tot i més del rock
- 20.00 NODULS PROLAPXATS
- 22.00 Fi de les Emissions

diumenge

- 12.00 PETIT PROGRAMA
per a la gent menuda
- 13.00 COMO UN
FANTASMA GRIS
redifusió

dilluns

- 22.00 SOUVENIR
redifusió
- 23.30 TITOIETA POP
redifusió

dimarts

- 22.00 L'ANGELUS
redifusió
- 23.30 NO VOLEM SER
redifusió

dimecres

- 22.00 XIMA-XEMA
redifusió
- 23.00 BOOGIE WOOGIE
COUNTRY GIRL
redifusió

dijous

- 22.00 COMO UN
FANTASMA GRIS
música sudamericana
- 23.00 MAL PES CAP
redifusió
- 24.00 DE TOT I MOLT
redifusió

divendres

- 18.30 MAL PES CAP
música hard
- 20.00 DE TOT I MOLT
musical

El grup de rock Sangtraït visita Titoieta Ràdio

Un dissabte 29 de maig a les 17.40 hores al programa "No Volem Ser":

Des d'una terra no molt llunyana, la vertadera Terra de Vents, uns guerrers amb nom proscrit, han vingut a obrir-nos la porta al seu darrer disc.

Els són Els Senyors de les Pedres, ells són els Sangtraït...

Ens podríeu contar, d'una manera breu la llegenda dels Sangtraït.

QUIM: Ens hem de remuntar a eres llunyanes... fa aproximadament tretze anys; un grup d'amics decidirem agafar una guitarra i començarem a fer el boig. Va passar el temps, varem millorar els equips tècnics, varem aprendre a tocar i a l'any 1988 varem enregistrar el nostre primer disc El senyor de les pedres, i l'altra història ja la sabeu.

I a què ve el nom de Sangtraït?

QUIM: Un sangtraït és allò que els mallorquins en dieu mostela; això que surt al dit i no t'ho pots treure fins que se'n va sol. I es una cosa que t'està emprenyant i tocant els nassos tot el dia, com ho fèiem nosaltres amb els veïns d'allà on assajavem.

De la següent llista de paraules, ens agradaria ens diguéssiu quines per vosaltres són Noms Proscrits:

R'N'R	No	Sexe	No	Guerra	Si
Política	Si	Església	Si	Fronteres	Si
Alcohol	No	Dimoni	No	Llibres	No
Droga	No	Mili	Si	Angel	Psss!

Sangtraït

Lupe Vilar (guitarra)
Nascuda el 21/01/63 a
Ubeda -Jaén-

Quim Mandado (baix,
teclats i veu) Nascut a
La Jonquera el 7/04/61

Martín Rodríguez
(bateria) Nascut el
4/09/55 a Cumbres
Mayores -Huelva-

Julio Ortín "Papa Juls"
(harmònica i saxo)
Nascut a La Jonquera
el dia 10/01/59

Josep Ma. Coromines
(guitarra) Nascut a La
Jonquera el 06/06/61

Discografia

**Els Senyors de les
Pedres**
Picap 1988

Terra de Vents
Picap 1990

L'últim Segell
Picap 1991

Al Palau Sant Jordi
Picap 1992 (en directe)

Contes i Llegendes
Picap 1993

A què ve la participació de Lluís Llach en el tema Freddie Memorium?

QUIM: Dedicam aquest tema a Freddie Mercury doncs creiem que ell va ésser un dels grans cantants de la història del rock. Tots els guanys de la canço van destinats a la lluita contra la SIDA; evidentment només és un granet de sorra... Per donar-li més rellevància i repercussió demanarem la col.laboració al Lluís Llach. El supercantant participa als coros de la canço... ens varem divertit moltíssim.

Heu dit més d'un cop que Mallorca és també una Terra de Vents, ho és també El País de Mandorcórovi?

PAPA: El País de Mandorcórovi és una terra imaginària. No obstant això, qualsevol territori del món pot ésser Mandorcórovi. Només s'ha de complir una regla: les dones han d'ésser les que portin la batuta fent creure als homes que comanden ells.

Qualque dona d'aquest País a caçat a qualque membre del grup?

PAPA: Si, són homes.

Perquè els temes de Sangtraït tant en la música com amb les lletres són tant obscurs, místics, apocalíptics.

PAPA: Mira, les lletres són místiques perquè aquesta és una terra de contes, de faules, de llegendes i això ja ens ho explicaven els avis. Totes aquestes històries han tingut sempre un fons de veritat. Sangtraït ho conta utilitzant molts dels elements de l'edat mitjana. Al cap i a la fi, les veritats d'avui són les de sempre.

Ens agradaria identificassi cada membre del vostre grup, amb un personatge mitològic.

PAPA: Al Martin ho podríem identificar amb Poseidó, el rei del mar.

La Lupe pot ésser la Venus o Enea, la deesa de l'amor o la reina de la guerra.

EL Coromines és Mercuri, el correu dels déus, perquè a més d'ésser el guitarra solista és l'encarregat del material

El Quim és un gran tastador de vins, sempre li agrada tastar tots els vins d'allà on va, s'assembla a Bacus.

QUIM: Doncs, si jo soc el borratxo, el Papa Juli és Polícebo, el gros de la pel.lícula.

Una de matemàtiques, a que és igual la equació: $T^2 \cdot \pi \cdot ts$?
PAPA: A té dos pits. Es a dir a una història on s'ensalça la gran virtut de les dones que són capaces d'ésser tant o més valentes que els homes.

Com veis ara, després del Boom, la situació del Rock en Català?

PAPA: Estable. Després del gran boom s'arribat a una situació de normalitat.

A la gira de l'any passat, tenguéreu com a grup teloner a Tots Sants, tendreu per a aquest any, qualche grup teloner, diguem-li fix?

QUIM: No hem tingut mai un teloner fix. Els Tots Sants vingueren una temporada a l'altra banda de la bassa i aprofitarem per tocar junts a una sèrie de concerts.

Teniu prevista, per a aquest any, cap sortida a fora dels països de parla catalana?

PAPA: Hem d'anar de promoció a Madrid, al País Basc i pot ésser també arribarem a Galícia. Fer concerts per la Península Ibèrica és una mica complicat. Hi ha unes fronteres ideològiques que resulten difícils de superar. No és una qüestió de públic ni tampoc de llengua. De fet, fa quatre anys actuarem a Madrid i el públic demostra que li agradava la nostra música i la nostra canya.

Sabeu ja resultats de les vendes del darrer disc.

QUIM: Fa un més que ha sortit, i en dos dies s'acabaren les existències. En els primers concerts de promoció del disc, el públic ja cantava les noves cançons.

I ja per acabar, la darrera i ja típica pregunta d'aquest programa. Què No Volen Ser els Sangtraït?

QUIM: Polítics!!!...

PAPA: No volem ser uns "embustersos crònics", ve ésser el mateix, però cal rematar-ho.

Contes i llegendes

La cinquena entrega de la banda de La Jonquera consta d'una dotzena de temes:

La Porta
Obertura instrumental

Profanació

País de Mancorcórovi

Sentències d'Amor
La inevitable balada

Les Creus Vermelles

La Lluna i el Navegant

Nom Proscrit

Alè de Mil-Cent

El Pirat Avell

La Reina del Gel
Zona inevitable balada

No et Vull Fer Mal

T2nts
Rhythm'n'blues

Freddie Memorium
Tema en la línia QUEEN

Totes les lletres han estat escrites per Papa Juls i la música composta i arranjada per Sangtraït.

60 persones han passat per L'Angelus de Tитоieta Ràdio

El programa dels dissabtes L'Angelus és un espai que dedica el seu temps a tractar monogràficament un tema d'interès. Durant el primer mes d'emissió, L'Angelus ha parlat de la mallorquinitat, del sexe, de les noces i de les dones que fan ràdio. L'espai ha aconseguit tot un rècord de participació, ja que, en 4 programes ha estat entrevistades i enquestades un total de 60 persones.

Entre els convidats destaquen: Ina Sassi -cantant-, Maruja Alfaro -actriu-, Xesc Forteza -actor-, Francesc Tejedor -fabricant de sobressada-, Francesc Pomar -pastisser-, Miquela Lladó -cantant-, Frederic Suau -astròleg-, Margalida Llabrés -empresaria-, Joan Bonnin -joier-, Gabriel Ferrer -capellà-, Pere Batle -jutge de pau-, Antoni Vidal -fotògraf-, etc...

El programa dels dissabtes
a les 12 del migdia

Redifusió els dimarts a les 22 hores

Ja es poden adquirir les noves camisetes de Tитоieta Ràdio

Aquest mes de juliol, Tитоieta Ràdio presentarà públicament una sèrie de noves camisetes dissenyades per JAUME FALCONER. La presentació tindrà lloc el pròxim dissabte, 24 de juliol, dins els actes de les festes de Sant Jaume 93'. Les samarretes, de mànega curta i cent per cent cotó, es venen al preu de 2.000 pessetes la unitat. Recordam a les persones interessades que encara hi són a temps d'adquirir alguns dels models dels anys passats. Si us interessa dirigiu-vos directament a Pere Salas -tel. 66 50 47- o a Biel Sastre -tel. 12 50 21-

Encisa't

UNA XERRADETA... (acabament)

Barcelona, a l'Arxiu Parroquial d'Algaida i a l'Arxiu Municipal.

-És precisament a l'Arxiu Municipal on dius que has fet una troballa interessant?

Sí, a l'Arxiu Municipal hi ha dos llibres catalogats pels arxivers del Consell que ordenaren l'arxiu fa uns anys com a "Llibres de Cúria Reial", i datats al segle XIV. Aquest fet em va cridar l'atenció, perquè el catàleg de l'arxiu d'Algaida que féu el 1941 Don Jaume Lladó i Ferragut negligia aquesta informació, indicant expressament que la documentació de l'Arxiu Municipal començava el 1547. De seguida em vaig interessar pel contingut d'aquests llibres i en vaig transcriure completament un d'ells.

-De què tracta?

Bé, és interessantíssim. És un llibre on hi ha les enquestes que el Batle de la parròquia de Castellitx, i quan parlem de parròquia ho hem d'entendre més o menys com allò que ara anomenam terme municipal, feia a les persones involucrades en litigis civils. El llibre conté els plets que succeïren entre els anys 1379 i 1388.

-I quina utilitat pot tenir, a la pràctica, a l'hora de fer història?

Molta, has de pensar que es fa un interrogatori a cada un dels personatges que intervenen en el procés, i també s'interroga tots els testimonis possibles. Aquests, sovint, en les seves narracions es veuen en la necessitat de contar esdeveniments de la seva vida familiar, social, laboral... i a esmentar, per tant, qüestions de vital importància per a conèixer la vida quotidiana. Lògicament també, pel sentit que prenen algunes declaracions, podem saber de part de qui es posen els testimonis i, amb el seguiment dels casos, podem arribar a saber en quines persones es concentrava el vertader poder. També, de tots aquests anys sabem, a través del llibre, qui eren els càrrecs locals, com ara el batle, el lloctinent de batle, l'escrivà -i per tant l'autor del llibre que tenim a mà- el saig... i quin era el seu poder.

No són menys interessants els episodis que ens parlen de captius, homes malaguanyats que havien estat capturats en ràtzies o en vaixells estrangers. Gràcies al llibre, en sabem la procedència, el comportament, les seves tasques... Poden estudiar-se també altres coses,

com puguin ser la caça, les armes, el joc, la toponímia medieval, l'antroponímia... Un caramull de temes que il·lustra molt clarament la societat del segle XIV en el nostre terme.

D'aquest llibre, en podria seguir parlant fins demà, gairebé el sé de memòria, li he agafat un interès especial, però no vull relatar més coses perquè precisament he preparat una publicació on analitzo el llibre en els seus aspectes primordials, en el qual present un regest ampli de cadascun dels casos que conté.

-No ens en podries avançar alguna anècdota?

En podria contar moltes. Per exemple, us puc dir que hi ha documentada una violació gairebé amb pèls i senyals o també la persecució i mort d'un captiu, i fins i tot alguns assassinats.

-En quina llengua està escrit?

En català, i és un català puríssim. Pensem que a finals del segle XIV encara governaven els reis del Casal de Barcelona i, per tant, encara no s'havia posat en marxa el procés de castellanització. He apreciat que l'escrivà, tot i ser-ho d'una Cort insignificant, era un perfecte dominador de l'idioma i un home amb molts de recursos. Sorprenen moltíssim, sobretot en els fragments en què s'allunya de la parafernàlia oficial, les seves descripcions de bregues on gairebé el lector pot adonar-se dels violents moviments.

-Sabem que també treballes en altres projectes.

Sí, juntament amb en Jaume "Garbí", en Manuel Osuna, en Joan Capellà, en Miquel "Fiolet", na Catalina Martorell i tots els que puguin aportar alguna cosa, treballam, per encàrrec de l'Ajuntament, en l'elaboració d'un itinerari didàctic pel terme d'Algaida. Ja fa prop de mig any que hi feim feina, i resulta més llarg del que a les previsions es suposava. En aquest treball feim especial atenció als jaciments arqueològics i entre ells als qanats, sobretot als que no estan inventariats i cartografiats a "Les Aigües Cercades", aquella publicació del Dr. Rosselló i en Miquel Barceló. També farem atenció a altres aspectes com són la flora, la fauna, les possessions, el terreny, però aquesta tasca no em correspon a mi. A part, treball en l'elaboració d'un mapa hidràulic, ara que no hi ha aigua, del terme d'Algaida, on apareixin tots els pous, torrents,

síquies, fonts, qanats, aljubs i safareigs antics i, fins i tot, inclouré també tots els albellons fets per l'home que pugui localitzar. En definitiva, qualsevol canvi en el paisatge que s'hagui produït a causa o a conseqüència de la presència de l'aigua.

Amb en Biel hi podríem parlar hores i més

hores, sobretot dels temes que l'apassionen. Esperam que, aviat, podrem tornar a mantenir una altra xerradeta quan surti publicat aquest interessant treball, que ens permetrà conèixer més bé la vida dels nostres avantpassats. Fins prest, Biel.

JOAN MULET

MOVIMENT

Antoni Fullana Blascos.
Morí dia 9 de maig als
65 anys d'edat.

DEMOGRÀFIC

Pere Joan Puigserver Amengual.
Va morir dia 24 de
juny als 82 anys.

Margalida Capellà Garau.
Va morir dia 8 de juny a
l'edat de 78 anys.

Catalina Llopart Miralles.
Ens deixà dia 25 de juny a
l'edat de 82 anys.

NAIXEMENTS

Maria de la Pau Ramis Trobat, filla de Guillem i Maria Magdalena. Va néixer dia 2 de juny.

Bartomeu Ramon Cerdà, fill de Ramon i Paula Catalina. Nasqué dia 7 de juny.

Immaculada Sánchez Garcias, filla d'Amador i Antònia. Va néixer dia 17 de juny.

Isabel Maria Adelantado Rosa, filla de Francisco i Antònia. Va néixer dia 22 de juny.

Aina Amengual Álvarez, filla de Joan i Maria Encarnació. Va néixer dia 24 de juny.

UNA XERRADETA AMB...

en BIEL BIBILONI TROBAT "de MARINA"

En Biel Bibiloni Trobat, "de Marina", és un jove investigador del nostre poble; no li agrada que li diguin historiador, però jo pens que li podem aplicar perfectament aquest adjectiu, ja que ha dedicat pràcticament tota la seva feina investigadora als temes d'història de Mallorca i, sobretot, algaidina, com podreu veure al llarg d'aquesta xerradeta que ara començam.

-Quan començares a interessar-te per la història local?

Bé, quan estudiava, supòs que era quan feia tercer curs, un company de facultat, en Biel Porcel, i jo començarem a espigolar els jaciments arqueològics d'Algaida. Després, treballàrem a algunes excavacions del Museu de Mallorca dirigits pel Doctor Guillem Rosselló Bordoy, el qual ens va proposar de fer la carta arqueològica d'Algaida. Durant uns anys vàrem tenir subvenció de la Conselleria de Cultura i, amb aquesta recerca, trobàrem gran quantitat de jaciments que fins llavors no havien estat inventariats. Després, per raons de feina, jo vaig haver de deixar el grup. Hem de recordar que per aquesta època treballàrem, dirigits pel Dr. Rosselló i pel Dr. Barceló, aquest segon de la Universitat de Barcelona, a l'excavació del molinet de Castellitx.

-Però, com passares a la història medieval?

Sempre he sentit vertadera passió per les èpoques més primerenques, per tant, si per raons laborals no podia dedicar-me a l'arqueologia, lògicament havia de passar-me a la història medieval, la més llunyana després de la història antiga. A més, les assignatures de Corona d'Aragó i Paleografia i Diplomàtica General cursades amb la Dra. Maria Barceló acabaren d'inclinar la balança. He d'afegir també que l'arqueologia i la història medieval no estan en absolut barallades, sinó que esdevenen molt sovint un complement insubstituïble.

-Per què decidires centrar-te en Algaida?, podries haver treballat temes més generals...

Sí, certament, però quan vaig abandonar la carta arqueològica em va quedar un cuquet, per això, vaig anar a veure la Dra. Barceló i ella em va orientar. Jo, durant la carrera, juntament amb na Margalida de Ses Cases Noves, havia estudiat una sèrie documental de l'Arxiu del Regne de Mallorca anomenada "Suplicacions", a través de la qual vaig començar a copsar el *modus vivendi* d'aquella gent del nostre poble a l'època medieval. La pobresa generalitzada era el tema central i vaig arribar a llegir documents dramàtics sobre la misèria que es passava. Això, lluny de desanimar-me, va engrescar-me i a poc a poc he anat destapant documents relatius a la vida d'aquest terme.

-On trobau la documentació?

Aquesta es troba a diferents arxius. A l'Arxiu del Regne de Mallorca hi ha una gran quantitat d'informació. A sèries documentals com l'Escrivania de Cartes Reials, els protocols notariais, les lletres comunes, lletres del Reial Patrimoni i una llarga processó de tipologia de documents que, amb paciència, poden destapar la nostra història local. També podem trobar documentació a l'Arxiu Diocesà, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, a

(Segueix a la pàg. 30)